

CĂRȚI DIN BIBLIOTECA ILUMINISTULUI IOAN CORNELI EXISTENTE ÎN COLECȚII DIN ORADEA (Catalog)

de
DANIEL STELARU

O centralizare excesivă a bibliografiei Școlii ardelene a avut drept urmare mai slabă cunoaștere a zonei de contact a acestora cu stratul de mijloc și cu cel de jos al adeptilor și exponenților, în rîndul cărora se susțineau și prindeau viață ideile și sentimentele redeșteptării naționale. Din o astfel de orientare se poate lesne observa cum de-a lungul a două secole a funcționat un puternic privilegiu bibliografic și istoriografic, cu neglijarea implicită a unor cărturari, care, fără a fi fost creatori, au avut un rol important în edificarea emancipării culturale și naționale a românilor. De pildă, prea rar și puțin s-au aplecat asupra vieții și activității lui Ioan Corneli, unul din cei mai învățați oameni ai timpului său, menționat adesea adiacent în lucrările despre Micu, Șincai, Maior, fără ca pînă azi să cunoaștem prea multe despre el, deși este vrednic de a fi cercetat monografic.

Cel care avea să fie șase decenii o veritabilă stea fixă la Oradea, sprijinind cu sollicitudine, moral și material, periplul *luceferilor rătăcitori* ai iluminismului românesc, Ioan Corneli s-a născut la 4 iulie 1762 în satul Coc, azi Pădureni, din comitatul Turda¹, a făcut studii la Viena, Agria și Lwow, unde le încheie la 19 iunie 1787 ca un poliglot, ce cunoaștea deja limbile latină, franceză, greacă, germană și maghiară. Consecrat sacerdot la Blaj în 1 august 1788, vine capelan de spital în Oradea și cîteva luni îngrijește cu abnegație soldații din cetate, bolnavi de ciumă. Apoi 4 ani funcționează ca preot în satul Deda, lângă Marghita. Între 1792—1806 este director al școalelor naționale românești din Bihor, profesor al cursului de învățători și vicerector seminarial în Oradea. Pregătirea strălucită, competența și zelul patriotic, depus cu abnegație în

---

¹ V. Bolca, *Școala normală română unită din Oradea 1784—1934*, Oradea, 1934, passim; Iacob Radu *Doi luceferi rătăcitori: Gheorghe Șincai și Samuil Micu*, București, Cultura Națională, 1924, passim; Gh. Mudura, *Ioan Corneli și răspîndirea cărții didactice în districtul literar al Orăzii*, în *Biblioteca și școala*, Oradea, 1976, p. 135—156.

folosul înființării, construirii și întreținerii de școli românești în sate, a asigurării lor cu învățători și cu manuale, irită autoritățile, ceea ce-i atrage suspendarea din funcție la 8 aprilie 1806, și un lung dialog umilitor cu acestea pentru a-și recupera suma de 569 fl., o mică avere, cheltuită din al său cu drumurile în îndeplinirea calității de director. Un semnificativ paralelism cu soarta lui Șincai de la Blaj. Se poate justificat afirma că prin eforturile lui Corneli școala românească din Bihor s-a impus ca o problemă de luat în seamă, care nu mai putea fi ignorată sine die. În acest scop el a făcut numeroase intervenții și memorii scrise, care-i vădese patriotismul, largul orizont informațional filologic și pedagogic; dar care prin cerințele lor legitime, au deranjat autoritățile, ce au fost totuși, nevoite să emită câteva dispoziții, prin care feudalul de pământ era obligat să-și asume susținerea școlii și a învățătorului. Suspendarea din post a lui Corneli a redus considerabil eficiența și așa scăzută a măsurilor pe care le-a obținut. Rechemat după 11 ani, la 1 ianuarie 1817, Corneli ocupă postul de director pînă în 1847 (se stinge în 1948), fiind un neodihnit exponent al materializării prin școală a ideilor Școlii ardeleni de luminare a poporului. Militează pentru redactarea și tipărirea de manuale românești, obține manuale pentru elevii săraci, distribue mai ales pînă la 1840 apreciable cantități de manuale în districtul literar al Orăzii, inclusiv cărțile de medicină practică și economie agrară, pentru ridicarea către lumina științei a oamenilor de rînd.

Legăturile sale cu Micu, Șincai, Maior se oglindesc într-o prelungită corespondență, dezvăluită de Iacob Radu și analizată de Mircea Tomuș². În cele două decenii, cit aceia s-au succedat la tipografia din Buda, Corneli a fost pentru ei la Oradea un frate atent, ce se îngrijea de tot sprijinul posibil din partea lui Darabant, sau Vulcan. Atunci cînd Micu se stinge, Corneli preia împreună cu Coloși, apoi singur, ulterior împreună cu Maior, sarcina continuării și perfecționării *Lessiconului* de la Buda, fiind un sui-generis specialist de serviciu al lui Vulcan, pentru impulsivitatea și terminarea lucrării. Stă aproape doi ani la Buda, de unde îl informează pe Vulcan asupra progreselor ce le face cu redactarea lucrării. Avînd o temeinică pregătire, poartă cu Maior o polemică ortografică asupra dicționarului, polemică ce se reflectă în manuscrisul: *Conspectus orthographicae in describendo Dictionario Daco-Romano adhibendae in quibus facta concertatione convenitus*, păstrat postum la Oradea³. Recent Mihai Gherman îi publică o scrisoare din Buda la 17 oct. 1815 către Vulcan, utilă pentru a-i aproxima mai bine contribuția la dicționar, la care a lucrat efectiv și între ai cărui autori justificat trebuie inclus ca unul ce l-a revizuit și, cum se spune în prefață, „l-a de nou înmulțitu și

² M. Tomuș, *Gheorghe Șincai-viața și opera*, București, Editura pentru literatură, 1965, passim.

³ Iacob Radu, *Istoria diezezei române unite a Orăzii Mari*, Oradea, 1932, p. 209—210; Idem, *Manuscriptele din biblioteca Episcopiei unite din Oradea*, București, Cultura Națională, p. 21 (Ms. nr. 109).

scrisu”.⁴ Corneli și-a consumat viața ca om al școlii, care i-a absorbit timpul și energia, drept urmare a scris relativ puțin și a tipărit și mai puțin. Șansa de a fi fost numit cenzor al cărții românești în tipografia din Buda a jucat-o cu noblețe, renunțând în favoarea lui Șincai, altfel acesta ar fi rămas pe drumuri. De la Corneli s-au mai păstrat două miscellaneie, formate dintr-o culegere din scriitorii clasici, ode, orații, cugetări, etc.; respectiv o crestomație cu patru cuvântări funebreale, epistole, sentințe, epigrame, elegii din autori celebri, ce pot fi de folos: *cultivătorilor limbei latine*.⁵ Fl. Dudaș îi mai atribue un manuscris didactic în limba maghiară, care s-ar fi tipărit la Buda în 1822, ca îndrumar metodic pentru școalele naționale. La Oradea Corneli a tipărit diferite foi volante pentru învățarea alfabetului, a silabisirii și a tablei înmulțirii (*Tabla Cibeti*), a tradus în românește două publicații ce defăimau pe Napoleon și care s-au tipărit de către comitat pentru propagandă în 1809.⁶ Încă nu se poate aproxima aportul lui la redactarea și tipărirea diferitelor manuale românești. În fondul Bibliotecii județene Bihor se păstrează un colligat semnat la 1833 de Corneli, format dintr-un manuscris de 59 de file pe care acesta a copiat în germană cronica slavistului vienez Kopitar la *Istoria* lui Maior, legat împreună cu cele trei dispuțații tipărite de același la Buda. Se atestă astfel adânci legături de conștiință ale lui Corneli cu ideile lui Maior, cu lupta istorică a Școlii ardelenene.⁷ De asemenea am depistat în același fond 22 de cărți cu semnătura de proprietate a lui Corneli și alte cîteva zeci de cărți, care după stilul legăturii în piele și numerele vechi de inventar, ce le poartă se poate presupune că provin din biblioteca lui, deci au făcut parte din universul lui de informație și gândire. Asemenea identificări și reconstituiri de bibliotecă, fără a fi o noutate metodologică, sînt tot mai frecvente, ca efect al Legii Patrimoniului Cultural Național și ca direcție de lucru a noii școli românești de bibliografie veche, fiind necesare pentru a lărgi baza documentară a umanismului și iluminismului românesc, dezvăluindu-le sfera de idei europene și fudamentul informațional pe care și-au clădit specificitatea.⁸ Faptul că din 22 de titluri semnate de el, 16 sînt ordonate în colligate, la care se adaugă și colligatul Maior, probează

⁴ *Școala ardeleană (Poezii, proză, tălmăciri)*, Ediția de Mihai Gherman. Cluj-Napoca, Dacia, 1977, p. 64; I. Lungu, *Școala ardeleană*, București, Minerva, 1978, p. 108.

⁵ I. Radu, *Op. cit.*, p. 23.

⁶ Fl. Dudaș, *Contribuții privind cartea românească veche*, în *Crisia*, Oradea, 1979, p. 357–359, 363.

⁷ C. Mălinaș, *Cărțile Școlii ardelenene în colecții din Oradea*, în *Biblioteca și cercetarea*, Cluj-Napoca, Biblioteca Academiei, 1981, p. 54.

⁸ Asemenea reconstituiri au întreprins, cu rezultate bune în Bihor, dr. Viorel Faur, dr. Virgil Maxim, Fl. Dudaș și noi, împreună cu Iudita Călușer. A se vedea în acest sens anuarele *Crisia* ale Muzeului Țării Crișurilor din Oradea, *Biblioteca și cercetarea* ale filialei din Cluj-Napoca a Bibliotecii Academiei și volumul *Biblioteca și școala*, citat mai sus.

organizarea după conținut a bibliotecii cărțuraruului de la Oradea. Aceste colligate sînt următoarele:

1. **COLLIGATUL AGRIPPA.** Este cel mai vechi din catalog (vezi nr. 1 și 2) și conține două lucrări de Henricus Cornelius Agrippa, unul din cele mai eclatante spirite ale sec. al XVI-lea, deopotrivă medic și magician, filosof și alchimist, în spiritul eclectic al savanților epocii, care aspirau prin compilarea tradiției și experiențe extravagante spre descoperirea și subsumarea forțelor ce guvernează viața și societatea. Acest colligat este un veritabil „grimoriu“ de la mijlocul Evului Mediu, cînd se dădea o luptă surdă pentru constituirea științei și eliberarea cunoașterii din brațele restrictive ale teologiei. Prezența lui în biblioteca lui Corneli era un gest de curaj și libertinism, deoarece autorul fusese comandat la închisoare, după ce în 1530 publicase la Anvers lucrările sale, din care la Oradea se află ediția de la Haga, 1653. De reținut și tipograful, Adrian VLACO, poate un valah la origine, cum s-au mai găsit cazuri.

2. **COLLIGATUL ROMAN.** Conține două lucrări de Otto Aicher (vezi nr. 3 și 4), tipărite la Nürnberg în 1700, tratînd pe etape istoria Romei: copilăria, adolescența, tinerețea și maturitatea imperiului. Colligatul e cumpărat de Corneli în 1791, pe cînd era preot în Deda și e frumos legat în piele roșie cu șnit aurit și ornamentații heraldice.

3. **Colligatul supplexului.** Conține două lucrări de drept istoric (vezi nr. 7 și 12), ce prin anul de apariție și sumar se leagă de rolul pe care Oradea, unde se afla și Corneli atunci, tînăr, l-a avut în redactarea Supplexului. Un studiu comparativ între colligat și textul Supplexului ar putea fi interesant.

Grupînd cărțile corneliene după conținut, semnalăm alături de acest colligat și titlurile de la nr. 13 și 20, respectiv un lexicon juridic de Al. Kubinyus, tipărit la 1788 și o disertație polemică, tipărită la Viena în 1792 de „un reprezentant al națiunii“, care pleda pentru drepturile funciare ale sașilor din Transilvania.

4. **Colligatul Tissot.** Cuprinde lucrări de medicină practică, cu folos pentru educația adulților și a tineretului școlar (vezi nr. 6, 18 și 19).

5. **Colligatul Gátti.** Dă o perspectivă asupra interesului lui Corneli pentru științele naturale, în scopul educării tineretului pentru o practică economică mai eficientă (vezi nr. 8 și 17). Aceste cărți, precum și cele de la nr. 5 și 16 susțin un reflex al ideilor fiziocratice în rama Școlii ardelenne, reflex evident, în spiritul Enciclopediei franceze, și în cărți scrise de I. Piuariu-Molnar, Șincai și alții. Voia, oare, și Corneli să compileze ceva asemănător cu *Economia de cîmp* a lui Șincai? Greu acum de precizat, dar prezența acestor cărți în bibliotecă și preocuparea pentru manuale școlare în limba română îl face pasibil de un asemenea proiect, cu mult înainte de manualul lui Șincai.

6. **Colligatul literar.** Cuprinde o antologie literară de Joachim Hodl și *Scrisori* de Horațiu (vezi nr. 9 și 10), cu deviza „carpe diem“, tradusă

de Varga Benedek prin „élni siess“ pe pagina de titlu (=grăbește-te să trăiești), un îndemn cît se poate de epicureic.

7. Colligatul de aritmetică. Cuprinde un manual în trei volume, tipărit la 1793 (vezi nr. 11). De remarcat între volumele primul și al doilea o filă străină, intitulată *tabla cibeti*, ce reprezintă o contribuție la foile volante din Bibliografia românească veche. Are 29 de rinduri, zațul 145/85, iar fila 170/90 mm.

Redă tabla înmulțirii cu text de legătură românesc, litere latine, tipar negru pe recto, verso alb. Deoarece în 1820 Corneli plătește tipografului Ioan Tychy din Oradea 10 florini pentru 400 de exemplare dintr-o asemenea tipăritură, acesta poate fi locul și anul imprimării, iar colligatul înseamnă că s-a realizat ulterior.

În general cînd semna cărțile, Corneli nu data ex-librisul său. Între excepții se situează un manual de matematică (vezi nr. 14) și, de o mai mare importanță în perspectivă cultural-istorică, un compendiu al juristului și filosofului german Samuel Pufendorf, exponent luminat al teoriei dreptului natural.

Lucrarea de față, *DE OFFICIO HOMINIS ET CIVIS*, 1753, e o variantă prescurtată a operei lui principale, *DE JURAE NATURAE ET GENTIUM*, în care, dezvoltîndu-i pe Grotius și Hobbes, autorul afirmă dreptul natural în locul dreptului divin, fiind de părere că legislația trebuie separată de religie și pusă pe o bază socială rațională. El crede că nu poate opera o justiție divină, ci o justiție bazată pe instituții și astfel dă premiza axiologică a iosefinismului reformist, cu care vine în tangență și Școala ardeleană.

Prezența cărții pe masa de lucru a lui Corneli, care a procurat-o în 1786 la Viena e încă un argument în acest sens.⁹

Analizînd însemnele de proprietate, rezultă în majoritatea cazurilor compactarea colligatelor după cumpărarea cărților, care au fost grupate după conținut.

E greu de precizat cînd și-a organizat Corneli biblioteca, probabil în permanență, pe măsura argumentării ei, căci trebuie să fi fost considerabilă, deoarece unele din cărțile găsite de noi poartă și numere de inventar, între 49 (Pufendorf) și 492 (Colligatul Gátti).

Faptul că o carte din 1829 e notată cu nr. 374 (vezi nr. 14), în timp ce cărți mai vechi au număr mai mare (vezi nr. 1—2, din 1653, notat 385 și nr. 8 și 17, din 1795, notat 492) probează că inventarierea s-a făcut cel mai devreme prin 1829—1830, dacă nu chiar mai tîrziu, iar ceea ce am găsit noi nu e decît o mică parte, dar reprezentativă, din cărțile corneliene. Chiar și acestea și chiar numai atîtea, confirmă pă-

⁹ În fondul Bibliotecii județene din Oradea se mai află și alte ediții Pufendorf: *De iure naturae et gentium*. Libri octo, tomus secundus. Francofurti et Lipsiae, 1759. In—4, (1) f.+500 p.+(13) f. Index (inv. 204.035); *De officio hominum et civis, secundum legem naturalem*. Libri due. Francofurti et Lipsiae, 1775. In—8, XXXII+398 p. (inv. 286.229). Cf. C. Mălinaș, Ana Ilea, *Documente și carte științifice vechi*. Catalog, Oradea Biblioteca județeană Bihor, 1981, p. 7.

rerea curentă în bibliografie, că „blindul Corneli“ era unul din cei mai învățați oameni ai timpului său.¹

Prezentăm cărțile în ordine alfabetică, folosind abrevieri uzuale:

CATALOG

1. AGRIPPA, HENRICUS, CORNELIUS. *De incertitudine et vanitate omnium scientierum et artium...* Editio ultima, cum pluribus aliis collata et repurgata. HAGAE-COMITUM, Ex Typographia Adriani Vlaco, 1653.
In—12°, (12) f.+501 p.
2. AGRIPPA, HENRICUS CORNELIUS. *De nobilitate et praecellentia foeminei sexus, ejusdemque supra virilem eminentia.* Libellus lectu jucundissimus. HAGAE-COMITUM, Ex. Typographia Adriani Vlaco, 1653.
In—12°, 48 p.
Legătura: Tăblii de carton, cindva în hirtie albă, cotor gol.
Observații: Colligat Agrippa, inv. 220.084, cota I 12.734, semnat pe p. de t. *Joannis Corneli*, iar pe c.2 cu cerneală mare poartă nr. 385, inventar vechi.
3. AICHER, OTTO. *Infantia et adolescentia Romae. Sive ortus et progressus Romani Imperii*: Annexis legibus regiis, consularibus ac decemviralibus. (Bibliopolan Norimberg), 1700.
In—12°, (12) f.+202 p.+(1) pl.+80 p. Fasti romanorum.
4. AICHER, OTTO. *Juventus et maturitas Romae, sive Imperii Romani incrementum et potentia.* Tribus libris comprehensa. Annexa serie regum et dictaturum. (NÜRNBERG), 1700.
In—12°, (12) f.+352 p.+(4) f.
Legătura: Piele roșie pe tăblii de carton, șnit aurit, ornamente heraldice aurite pe coperti și pe cotor.
Observații: Colligat Aicher, inv. 231301, cota II 15.916, nr. vechi de inv. 161 pe prima filă de zaț. Corneli semnează numai prima carte, deci a cumpărat colligatul constituit.
5. AVIS AU PEUPLE DE LA CAMPAGNE, TOUCHANT L'ÉDUCATION DE LA JEUNESSE RÉLATIVEMENT A L'AGRICULTURE. Ouvrage traduit de l'allemand. À BERNE, et se trouve à Paris... 1752.
In—8°, 420 p.
Legătura: Foarte frumoasă, piele maronie pe carton, chenare din linii aurite, șnit marmorat, flori mărunte pe cotor, aurite.
Observații: Cu c. maro pe p. de titlu *Leopoli 787 Joann Corneli*. Inv. 202.046, cota II 9947.
6. BOURDET. *Leichte Mittel, den Mund rein und die Zähne gesund zu erhalten, durch Herrn Bourdet...* LEIPZIG, In Lankischen Buchhandlung, 1762.
In—8°, (8) f.+72 p.
Observații: Ocupă locul trei în colligatul Tissot (vezi nr. 18 și 19). Titlul = Mijloc lesnicios pentru a păstra gura curată și dinții sănătoși.
7. FREIMÜTHIGE BEURTHEILUNG DES ZURUCKGELEGTEN LANDTAGES VOM JAHR 1791. Mit nützlichen Winken, die sich auf einige Statistisch-Politische Gegenstände Hungarus beziehen. Erstes Heft. GERMANIEN, 1791.
In—8°, VIII+116 p.

Observații: Locul doi în colligatul Supplexului, semnată *Joann. Corneli* pe p. de titlu, ceea ce arată că a fost cumpărată separat. Titlul = Judecată sinceră a dietei din urmă pe anul 1791. Vezi și nr. 12 din catalog. Nu e descrisă de A. Veress în Bibliografia româno-ungară.

8. GÁTI, ISTVÁN, *A természet históriája mellyben az ásványoknak, plántáknak és állatoknak...*

POZSONYBAN, 1795.

In—8°, X+300 p.+ (5) f.

Legătura: Semigalică, colțari și cotor de piele cu ornamente liniare auriu.

Observații: Deschide colligatul Gáti, inv. 202.047, cota II 9948 (vezi nr. 17). Important pe prima foaie de zaț cu c. maro: *Constant libelli in cruda cr 51 Compactura cr 20 Summa cr 71*, iar mai jos nr. 492 din biblioteca lui Corneli, care și semnează.

Titlul complet = Istoria naturală în care sînt mineralele, plantele și animalele. Trei lumi pentru aceea încă cunoscute mai adînc, cu caracterele lor, cu foloasele lor, cu răspîndirea lor.

În ordine prezentate și cu ușoară subtilitate aplicate toate împreună. În limba maghiară pentru prima oară date afară.

Pe f+ (5) v, albă, cu c. maro: 36 cr in cruda.

9. HODL, IOACHIMUS. *Musa Werschetzensis Belgradi...* Editat ac prefatus est Alexius Horányi. PESTINI, Typis Matthiae Trattner, 1792.

In—8°, 76 p.+ (1) f. Errata.

Legătura: Semigalică, colțari și cotor în piele mare, ornamentat auriu, șnit roșu.

Observații: Deschide colligatul 202.761 (vezi și nr. 10), pe p. de titlu *Ioannis Cornelis* (cota III 21.555).

10. HORATIUS, FLAKKUS Q. *Levelei*. Forditotta Virág Benedek. Elni siess. BUDAN, 1815.

In—8°, 115 p.

Observații: În colligat cu cartea precedentă, de asemenea semnată de Corneli.

11. INSTITUTIONES ARITHMETICAE. Pars prima, tabla cibeti, pars secunda, pars tertia.

BUDA, 1793.

In—8°, 136 p.+ (1) f.+102+55 p.

Legătura: Hîrtie gri pe carton.

Observații: Colligat inv. 246.797, cota I 1364.

12. IRRTHÜMER IN DEN BEGRISSEN DER MEISTERN UNGARN von der Staatsverfassung ihres Vaterlandes und von den Rechten ihrer Könige. Gedruht im Römischen Reiche, 1790.

In—8°, 134 p. cu o pl. la p. 68.

Legătura: Semigalică, piele maro în colțari și pe cotor, unde are ornamente auriu, șnit roșu.

Observații: Deschide colligatul Supplexului, inv. 208.142, cota III 22.849, Titlul: Greșeli în conceptul Ungariei vechi privind constituția de stat a provinciilor și dreptul regelui ei.

13. KUBINYUS, ALEXANDRUS. *Enchiridion lexici juris incliti regni Hungariae...* usque ad annum 1792-um... Studia et industria Alexandri Kubinyi.

POSONII, 1788.

In—8°, VIII+824 p.

Legătura: Hîrtie marmorată maro pe tăblii de carton.

Observații: Nr. vechi de inv. 296, semnat *Joannis Corneli* pe p. de titlu. Nr. actual de inv. 211.862, cota III 23.845.

14. **MATHESIS WOLFIANA** in usum juventutis scholasticae... in compendium redacta. Anno 1786. Complectens arithmetica, geometria et trigonometria, una cum algebra ad unamquamque harum partium applicata. VINDOBONNAE, Typ. Ioann. Thomae Nob. de Trattnern.
In—8°, (4) f.+497 p.+14 f.+3 pl.
Legătura: Piele neagră pe fețe de carton.
Observații: Cea mai bogat scrisă, dintre aceste cărți corneliene, cu nr. vechi 374. Astfel pe prima filă de zaț cu c. maro se vede: *Ex Libris Joannis Corneli Cath Ecclesiae MVaradinensis Cananici Lectoris, ac una Scholarum Gr. Cath. per Districtum Litterarium MVaradinensem Directoris Regii. Anno 1829.* Nr. actual de inv.210.116, cota III 23.959.
15. **PUFENDOR, SAMUEL.** *De officio hominis et civis secundum legem naturalem.* Libri duo cum Joannis Barbeyracii notis et examine censura Leibnitianae, in calce operis subiunctae. Ex gallico in Latinum sermonem transtulit Sebastianus Mason. Editio quarta, emendata et locupletata a Ch. Fr. Ayrmanno. FRANCOFURTI et LIPSIAE, Impensis Henr. Lud. Broenneri, 1753.
In—8°, 17+(3)+478 p.+ (7) f. Index rerum.
Legătura: Piele mare pe fețe de carton, șnit roșu, bildpressung liniar la articulații și în jurul bindurilor.
Observații: Nr. cornelian 49, pe p. de titlu *Ioann Corneli*, și tot acolo: *Bibliothecae Domus Probationes Scholar Piar Viennae in Wieden JK 1786*, deci procurată de acesta pe când se afla în trecere prin Viena în acel an. Inv. 203.798, cota I 9968
16. **SCHEDIUM DE PRESENTI STATU FABRICARUM ET MANUFACTURARUM** in Hungaria atque modo promouendi rem sericeam. MAGNO-VARADINI, Ex Officina Eizenbergeriana, 1792.
In—8°, 78 p.
Observații: Bloc de 10 caiete, fără legătură, se află la Arhivele Statului Oradea, fond Corneli, 3260/VII, pus la dispoziție prin amabilitatea Anei Ilea. Semnat *Joannis Corneli*. Conține referiri și la manufacturile din Bihor.
17. **SLÖTZER, AUGUSTUS LAJOS.** *A világ történet tudományára való készület.* Irta gyermekek számára... Magyar fordította Németh László. SOPRONY-BAN, 1795.
In—8°, (2) f.+81+(1) p.
Observații: Locul doi în colligatul Găti, semnat *Ioan. Corn.*: pe p. de titlu, iar la p. 81 prețul 15 cr. Titlul = Istoria lumii pentru învățătura cea adevărată. Scrisă pe seama copiilor.
18. **TISSOT.** *Allgemeine Regeln seine Gesundheit lang zu erhalten.* Nach der Vorschrift des Herrn D. Tissots. AUGSBURG, 1794.
In—8°, (1) f.+VI p.+(8) f.+216 p.
Observații: Locul unu în colligatul Tissot, semnat pe p. de titlu *Joan Corneli*. Titlul = Indrumar general pentru a menține mult sănătatea. După prescripția D-lui Tissot.
19. **TISSOT, WILHELM.** *Die Gesundheit der Menschen und von der Oeconomie des Leibes beyderley Geschlechts von Wilhelm Tissot.* STRASSBURG, In—8°, 144 p.
Legătura: Piele maro pe fețe de carton, ornamente aurii pe cotor, binduri.
Observații: Colligat cu nr. 18 și 6, inv. 206.874, cota II 10.240.
20. **ÜBER DES AUSSCHLIEBENDE BÜRGERRECHT DER SACHSEN IN SIEBENBURGEN auf ihrem Grund und Boden.** Von den Repräsentanten der Nation, WIEN, 1792.

In—8, 103 p.

Observații: Broșat, pe p. de titlu *Ioan Corneli*, achiziționat recent de la Marghita, nr. de inv. 511.041, cota I 31.952. Titlul = Despre dreptul exclusiv al sașilor în Transilvania asupra teritoriului și proprietății funciare. De un reprezentant al națiunii.

21. TOPPELTINUS, L. *Origine et occasus Transsylvanorum*. VIENNAE AUSTRIAE, 1762. Sumptibus Hermannii Josephi Krüchter.

In—8, XVI+235 p.+10 pl. și Index.

Legătura: Piele maro pe carton, șnit roșu.

Observații: Reprezintă ediția a doua a lucrării de la 1667 a istoriografului sas, cu capitole întregi despre viața, limba și obiceiurile românilor, ca și despre o seamă de domnitori români. E semnată *J Corn* pe p. de titlu (nr. de inv. 204.373, cota I 10 004).

22. XENOPHONTIS e libri, memorabilium SOCRATIS selecta; quibus accesserunt ISOCRATIS orationes duae, MENANDRI sententiae et ANACREONTIS odae selectae ad usum scholarum humaniorum Universitatis Viennensis. Typis Kaliodianis, 1764, VIENNAE.

In—8, 166 p.

Legătura: Piele maro, lăcuită, pe tăblii de carton. Fără ornamente

Observații: Antologie în limba greacă, din clasici, semnată pe prima f. de zaț *E. Corneli Libris 1784*, deci cumpărată pe când se afla la studii în Seminarul „Sf. Barbara” din Viena. Nr. vechi de nv. 270, nr. interbelic 839 II, actual 266.139, cota I 6128.